

Eduardo M. Laens Aguiar

Mrtvaška pivnica

Gunner je opazil poslopje Mrtvaške pivnice in se z utrujenim korakom napotil proti njemu. Preprosta gradnja iz kamna in lesa je dajala žalosten videz; bila je videti umazana in zanemarjena. Pomislil je, da je pri pivnici takšnega slovesa takšna kombinacija pričakovana.

Ko je šel čez mestno pokopališče, mu je mraz segel do kosti. Vse skupaj se mu je zdelo kot obrabljen kliše, kar je še povečalo njegovo nezaupanje.

»Sredi zimske noči brez lune moraš s črno svečo v rokah prečkati panteon z grobovi, ki nimajo imen,« mu je dejal slepec.

Takrat se mu je zdelo, da je to kup laži, vendar so ga skeleče bolečine in srce parajoča samota spodbudili k odločitvi. »Ničesar ne izgubim, če poskusim,« si je kar naprej ponavljal. Čeprav se je že odločil, da vstopi, se ni mogel ogniti občutku, da je s črno svečo v roki videti nekoliko bedasto.

Ko je prišel do vrat pivnice, se je za hip ustavil. Spet si je ogledoval zunanost tistega kraja in poslušal mrmranje, značilno za nočne bare, ki je prihajalo iz notranjosti. Napis, izrezljan v črn in ožgan les, mu je potrdil, da se ne moti: z baročnimi črkami je pisalo *Mrtvaška pivnica*.

Ko je odprl vrata, so vanj udarili nerazločni hlapi – mešanica tobaka, alkohola in znoja – in rumenkast sijaj svetilk. Kakšen ducat miz, polnih obiskovalcev, in dolg točilni pult z visokimi klopmi je bilo vse pohištvo v prostoru.

Stopil je proti točilnemu pultu in se namestil na eno od prostih klopi. Potrpežljivo je čakal, da mu krčmar nameni pogled. Ko se je to zgodilo, je narahlo pokimal v pozdrav.

Moški za točilnim pultom mu je odzdravil in se postavil predenj.

»To glede črne sveče je folklor, prijatelj,« je rekel in mu svečo potegnil iz roke. »Ne vzemite resno vsega, kar slišite.«

Takoj nato je odprl stranski predal, natrpan s črnimi svečami, in vanj odložil svečo.

»Kaj boste pili?« je vprašal, medtem ko je drgnil točilni pult s krpo, ki je nekoč bila bela.

»Vodo z limono. Imam manjše težave z želodcem.«

»Vino, viski ali gin.«

»Ej ... potem pa vino. S sodo – lahko?«

Krčmar ga je opazoval s tako ironičnim pogledom, da se je Gunner počutil kot idiot. Njegove misli so otrpnile, zato se je nekoliko zasukal na stolu in si pivnico podrobneje ogledal. Videl je več miz, obdanih s hrupnimi skupinami, ki so šteje po osem ali deset oseb. Pri eni od miz sta razgreto razpravljali dve osebi, drugi so ju pozorno opazovali. Na Gunnerjevo presenečenje je eden od moških, ki sta razpravljala, nenadoma potegnil pištolo in trikrat ustrelil proti svojemu nasprotniku.

Ta, ki je prejel tri strele, je osuplo pogledal svoje prsi, kjer so tri črne luknje označevale zadetke. V prostoru je nastala mrtvaška tišina. Napadeni je dvignil pogled in se za trenutek zazrl v napadalca. Brada se mu je začela tresti. Potem se je glasno zakrohotal. Vsi so začeli oponašati dogajanje pri tisti mizi. Klepetali so naprej, kot da se ni zgodilo nič, smejali in šalili so se na račun dogodka. Gunnerju so se še vedno tresle noge.

»Ne skrbite, prijatelj,« se je oglasil krčmar izza njegovega hrbta, »tako si mrtvi predstavljajo zabavo. Njih bolj skrbi obleka kot izstrelki.« Nato je pred Gunnerja postavil površno pomit kozarec, do polovice napolnjen z vinom. »Če vam ni všeč, to ni moja krivda,« je rekel in pokazal na pijačo.

»Hvala,« je odgovoril Gunner. Ko je opazil, da krčmar odhaja, je pohitel z besedami. »Oprostite, jaz sem nov ...«

»Verjamem,« je odvrnil krčmar in spet napravil isto ironično grimaso.

»Seveda ... mislim, da ... rad bi vas nekaj stvari vprašal ... vidite ...«

»Glejte, veliko dela me čaka,« je rekel krčmar z očitnim sarkazmom. »Govorite z drugimi strankami.«

Gunner je pogledal naokrog, vendar se mu nihče ni zdel prijateljsko razpoložen. Potegnil je denarnico in položil petdesetaka na točilni pult. Krčmar je pogledoval zdaj bankovec zdaj strankin obraz. Nazadnje je bankovec vzel in si vrgel krpo čez ramo. Komolce je naslonil na pult in dejal: »Kaj bi radi izvedeli?«

»Torej, zgodilo se je, da sem naredil samomor ... bah, poskušal sem, ampak sem se zmotil ... zdi se, da je bilo zaužitega strupa bolj malo.«

»Ah, pomemben idiot. Mislite, da vam je velika količina strupa naredila kislino?«

Gunner je bil užaljen. Zardel je v lica. Odločil se je, da bo spremenil ton pogovora. Poplaknil si je grlo in spregovoril z bolj okornim in močnejšim glasom.

»Dejstvo je, da sem se naveličal živeti. Že več kot dvajset let delam kot odposlanec Kanaanskega konzula. Tega ne morem več prenašati.«

»Kdo? Tu nas svet živih ne zanima kaj dosti.«

»Konzul iz ... ni važno. Moje delo je obiskovanje osvojenih območij in poročanje o dosežkih konzulu.«

»In odpoved ni rešitev.«

»Točno,« je odvrnil Gunner. »Zato sem se odločil za samomor, vendar neuspešno. V bolnišnici mi je neki slepec povedal za ta kraj; da bi tukaj lahko našel rešitev mojega problema, recimo, bivanjskega.«

»Poglejte, ej, kako vam je ime?«

»Gunner.«

»Poglejte, Gunner, to je *Mrtvaška pivnica*. Vsi, ki jih tukaj vidite, so ...« Napravil je teatralen premor, da je Gunner lahko dokončal stavek.

»Mrtvi?«

»Točno tako. Pa veste, zakaj prihajajo sem?«

Odposlanec je čakal, da bo krčmar nadaljeval. Ni imel namena izkoristiti njegove odkritosti.

»Prihajajo, da bi si pripovedovali o svojih življenjih,« je nadaljeval možki za šankom, »in da bi se norčevali iz teh, ki so živi tako kot vi, pa se hočejo ubiti.«

»Toda ... gre za to, da ne prenesem več življenja, ki sem ga prisiljen živeti. Sem samo priča bolečine in trpljenja mnogih nedolžnih.«

Krčmar je z očmi pokazal na pijačo, ki je nedotaknjena čakala na točilnem pultu. Gunner je razumel namig in napravil kratek požirek. Krčmar ga je gledal s tisto ironično kretnjo, ki jo je že zasovražil, zato je naredil še en, precej daljši požirek. Proti pričakovanju se mu je zdela pijača okusna.

»Poslušam, kar pravite, a tega ne morem razumeti. Poglejte, Gunner, jaz nisem nikoli živel. Samo sklepam lahko po tem, kar vidim. Vidim pa, da so vse te zgube živim nevoščljive.«

»Toda zagotovo nihče ne ve, kaj vse sem moral preživeti. Zame je vsak dan muka. Ne želim pripadati temu svetu.«

»Življenje je edina pot, pri kateri to, da si prišel na cilj, ne pomeni zmage,« je pomodroval krčmar.

Gunner se je ob tem malo zamislil, potem pa rekel: »Lepa fraza,« in popil še en požirek vina.

»Na tem kraju sliši človek veliko puhlic,« je odvrnil krčmar in skomignil. »Vprašanje je le, ali si jih lahko zapomniš.«

»Mislim, da sem jaz, kakor koli že, to tekmo izgubil,« je povzel odposlanec.

»Človek je tako dober ali tako slab kot dobro ali slabo, ki ga je naredil v življenju. Še ena puhlica. Imam raznovrstne.«

Kozarec je bil že skoraj prazen, zato ga je krčmar spet napolnil, ne da bi vprašal stranko, ki je nekaj trenutkov gledala pijačo in nato resignirano zavzdihnila.

Gunner je naredil dolg požirek vina in rekel: »Prepotoval sem toliko vasi, hodil po tolikih različnih poteh, se povzpel na toliko gora in videl tolikšno svinjarijo, da imam komaj še voljo nadaljevati življenje.«

»Domnevam, da ste se naveličali življenja,« je odgovoril krčmar.

»Pravim vam, da pride trenutek, ko človek leže v posteljo, da bi sanjal o lepi smrti.«

Ena od strank je zahtevala postrežbo in krčmar ji je pokimal. Z vinom iz pletenke je napolnil steklen vrč ter ga odnesel k mizi. Ko se je vrnil k točilnemu pultu, je bil Gunnerjev kozarec spet prazen. Napolnil ga je in nadaljeval pogovor.

»Kaj bi se zgodilo, če bi svojemu šefu odkrito povedali to, kar čutite?«

Vprašanje ga je presenetilo, vendar je odposlanec vseeno odkrito odgovoril: »Verjetno bi se mi dolgo posmehoval, potem pa ukazal, naj me prebičajo. Ali še huje – morda bi nekoga pripeljal predme in me prisilil, da gledam, kako ga mučijo do smrti.«

»Pa potem?«

»Oprostite?« Gunner ni razumel vprašanja.

»Kaj bi se zgodilo potem?« je bil nekoliko daljši krčmar. »Bi vam znova ukazali, da opravljajte svoje delo? Glede na to, kar pravite, ne verjamem, da bi vas hoteli ubiti.«

»Tako je.«

»Pa ne bi mogli dela opravljati slabo? Še bolje – ali ne bi mogli šefa umoriti?«

Pijača je že vplivala na Gunnerjev videz, zato je bil njegov odgovor bolj čustven, kot bi si želel.

»Ste nori? Za koga me pa imate? Jaz vendar nisem morilec!«

Krčmar se zaradi besnega odgovora stranke ni vznemiril. Še naprej je besedičil: »Vendar ste nameravali ubiti samega sebe.«

»To ni isto!«

»Rekli ste, da se želite ubiti, ker ne prenesete sprijenosti drugih ljudi. Da bi problem rešili, rajši ubijete nekoga, ki ima prave vrednote, samega sebe, namesto tistega, čigar obstoj zaznamuje okrutnost, ki jo vi tako zelo sovražite. Se vam ne zdi to paradoksalno?«

Gunner je premišljeval o povedanem in se sklanjal naprej z namrščenim čelom. Krčmar je imel prav, on sam pa se je počutil nevrednega, strahopetca. Kot bi bral njegove

misli, je krčmar nadaljeval: »Tako kot ravnate, bi rajši zbežali s sveta živih skozi vrata za strahopetce, kot pokazali dostojanstvo.«

»Gre za to, da ne bi mogel ... da za to ne bi imel poguma.«

»Zakaj ste potemtakem prišli sem?«

Odposlanec je molčal in naredil še en požirek vina. Ni zagotovo vedel, kaj išče. Želel je najti rešitev, a ni vedel, katero. Poskušal je urediti svoje misli, da bi lahko zastavil prava vprašanja.

»Če bi se ubil, ali bi prišel v pekel ali, bolje rečeno,« je ponovil vprašanje, »če bi ravnal častno, ali bi prišel v nebesa?«

»Ti koncepti so mi tuji,« je odgovoril krčmar. »Razumem, kaj predstavljajo živim, vendar ne verjamem, da je prav tako razmišljati. Lahko samo rečem, da ti, ki prihajajo v pivnico, svojega življenja niso živeli tako, kot bi si želeli.« Krčmar se je nekoliko bolj približal Gunnerju in spregovoril s tišjim glasom: »Zato se vračajo vse noči, da bi se spominjali svojega življenja in ugibali, kaj bi se zgodilo, če bi imeli več poguma. Povedali so mi tudi, da se, ko odidejo od tu, posvečajo sovraštvu do tistih živih, ki svojega življenja niti ne živijo niti ne končajo.«

»Kot nekakšno prekletstvo, večna kazen?«

»To mi zveni domišljavo. Ali ste jih slučajno videli žalostne? Pravim le, da imate možnost izbrati, kakšno bo vaše sedanje življenje, ne pa tudi, kakšno bo vaše življenje po smrti,« je rekel krčmar z zaigrano plemenitostjo.

Gunner je spil še en požirek vina in v glavi se mu je vrtelo od pogovora in od čustvenega bremena, ki ga je nosil kot prtljago. Krčmar je, kot bi spet prebral strankine misli, nadaljeval: »Edini inkvizitor, ki bo presojal vaše življenje, kakor hitro umrete, bo najhujši od vseh možnih: to boste vi sami. Zato se lahko vrnete v življenje in delujete, kot vam narekuje vest, ali pa ubogate svoje strahove.«

Odposlanec se je strinjal z vsem, kar je krčmar izrekel. Srepel je v dno skoraj praznega kozarca. V perspektivi so bile možnosti jasne. Lahko bi se odkrito izpovedal konzulu, lahko bi ga celo umoril. Ali pa bi se ubil in potem prihajal vse noči večnosti sedet v nesnažno pivnico, da bi tam z ostalimi mrličmi razpravljajal o tem, kako ni znal živeti.

Če tako pogledamo, je bila prva možnost veliko mikavnejša. Domislili se je celo, da bi ponosno odstopil, da bi lahko pozneje vodil diplomatsko gibanje proti konzulu in njegovim postopkom osvajanja. Lahko bi nosil prapor zatiranih! In če bi ga pri tem ubili, bi umrl srečen, ker je storil to, kar je srce glasno terjalo od njega.

Že se je odločil. Izpil je še zadnje ostanke vina v kozarcu in se pripravil na odhod.

»Hvala. Sem si že razjasnil misli.«

»Ni za kaj, sem vsaj spremenil rutino,« je odgovoril krčmar in skomignil.

»Koliko sem dolžan?« je vprašal odposlanec in potegnil denarnico iz notranjega žepa jopiča.

V odgovor je bil znova deležen tiste ironične in sarkastične kretnje, ki je bila žaljiva sama po sebi. Kljub vsemu je izvlekel dva bankovca po dvajset in ju vrgel na pult.

»Hej, to je *Mrtvaška pivnica* ... Čemu bi jaz hotel denar?«

»Saj ste jih vendar vzeli petdeset, ki sem vam jih ponudil na začetku.«

»Ja, res je,« je rekel krčmar, kot bi razmišljal o tej temi. »Stvar je v tem, da ljudje več govorijo, če čutijo, da so svoj čas plačali.« Krčmar se je prvič iskreno nasmehnil.

Gunner je hvaležno soglašal in odšel iz pivnice proti domu. Na točilnem pultu je pustil dva bankovca, vseeno mu je bilo zanj. Noč ga je pričakala z ledenimi svečami in oblačnim nebom. Močneje se je zavil v jopič in s počasnimi koraki prečkal pokopališče. Ni se mu bilo treba ozreti, da bi vedel, da pivnice ni več za njegovim hrbtom.

Čez nekaj tednov je krčmar videl Gunnerja znova vstopiti v pivnico. Z žalostnim pogledom in sklonjeno glavo. Čeprav je pričakoval, da se bo konzulov odposlanec s komolci naslonil na točilni pult kot pri prejšnjem obisku, se je ta rajši usedel za oddaljeno mizo.

Krčmar je napolnil vrč z vinom, se mu približal s krpo čez ramo in poskusil z optimističnim pozdravom: »Kako vam gre, prijatelj?«

»Mi težite?« je togotno odvrnil Gunner.

»Ah, dobro ... Kaj se je zgodilo?«

»Naredil sem, kot ste mi rekli. Načrtoval sem konzulov umor.«

»Dobro! Čestitam za pogum! Kaj niste zadovoljni?«

»To, da so me umorili, naj bi me osrečilo?« je ironično odvrnil odposlanec in oponašal kretnjo, ki jo je običajno naredil krčmar.

»Ej ... jaz ...«

»Naneslo je, da nisem načrtoval tako, kot bi moral.« Gunner si je postregel s kozarcem vina in govoril s pogledom, uprtim v temno tekočino: »To bi moral narediti bolje, opraviti bi moral s stražarjem garde in ...«

Krčmar mu je večkrat pritrdil in nato tiho odšel, odposlanca pa pustil, da je govoril sam s seboj. Še en izgubljenec, ki obžaluje življenje. Medtem ko je s krpo drgnil les točilnega pulta, se je vprašal, ali je grešnik on sam, ker je dajal nasvete. Prepričal se je, da ne, ker so čudaki ti, ki živijo. Kdo bi pravzaprav lahko razumel žive?